Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescă. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescu în Viena Rudolfu Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), enri Schalek, Alois Hernd l M. Dukes, A, Oppelik, J. Donnebsrg; în Budapesta: A. V. Goldberger An on Mezei Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulu insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. si 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoielă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta“ ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése luni 6 fl., Pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe sése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 177. Brașovŭ, Mercurĭ 8 (20) Augustŭ 1890.

Procesulŭ de pressă alŭ „Gazetei Transilvaniei“

(Raportŭ specialŭ.)

Clușiu, 5 (17) Augustŭ a. c.

Viu a vĕ da raportulŭ amĕnunțitŭ, ce Vi l'am promisŭ; mărginindu-mĕ la descrierea câtŭ mai fidelă a discursului pertractării după însemnările stenografice.

Ședința s'a începutŭ la 9¼ óre.

Tribunalulŭ a fostŭ compusŭ din d-lŭ Bela *Szász*, care a înlocuitŭ pe președintele tribunalului și din judii Emericŭ *Miko* și Ludovicŭ *Becsek*. Notarŭ a fostŭ Dr. Mich. *Rotaridesz*. Ca acusatorŭ publicŭ o funcționatŭ substitutulŭ primarului-procurorŭ din Têrgu Mureșului Dr. Alex. *Jessenszky*. Translatorŭ a fostŭ d-lŭ Dr. Aurelŭ *Isacŭ*.

Acusații Dr. *A. Mureșianu*, directorulŭ și redactorulŭ responsabilŭ alŭ „Gazetei“, și colaboratorulŭ internŭ *Traianŭ H. Popŭ* au luatŭ locŭ împreună cu apĕrătorulŭ lorŭ d. *Iosifŭ Romanŭ* la masa din fața președintelui și a scaunelorŭ reservate pentru jurațĭ.

Constituirea juriului.

Dintre cei 36 jurațĭ chiămațĭ, s'au presentatŭ numai 14 și de aceea s'a suspendatŭ pertractarea, pentru ca sĕ se întregéscă numĕrulŭ jurațilorŭ cu alțiĭ. Până ce s'au adunatŭ aceștia trecură două óre.

Procurorulŭ la întrebarea președintelui a declaratŭ, că nu se va folosi de dreptulŭ de a recusa 12 dintre jurațĭ, dér nu va ceda acestŭ dreptŭ apĕrării.

Acusații au declaratŭ, că se vorŭ folosi de dreptulŭ de recusare, ceea-ce au lăsatŭ prin apĕrătorulŭ lorŭ.

Pe la órele 11 și ¾ s'a constituitŭ juriulŭ, care s'a compusŭ din următórele persóne:

Pákey Lajos, Matskássy Pál, Ács Sándor, Csákány István, Losonczy Iános, Boross Lajos, Dr. Ferencz Akos, Dr. Farkas Géza, D. Deák Iosef, Dr. Mály István, K. Biasini Sandor, Dr. Fábinyi Rudolf ca jurațĭ ordinarĭ, ér ca jurațĭ suplențĭ Dr. Arkosi Gyula și Konya Sándor.

După constituirea juriului și depunerea jurĕmĕntului din partea jurațilorŭ, președintele a arătatŭ pe scurtŭ causele procesului.

Tălmaciulŭ Dr. *A. Isacŭ* a comunicatŭ acésta în limba română acusațilorŭ.

După aceea li s'a adresatŭ acestora întrebările generale.

Notarulŭ Dr. *Rotaridesz* cetesce apoi actulŭ de acusațiune (s'a publicatŭ în Nrulŭ trecutŭ).

Cestiunea limbei.

Președintele adreséză prin d-lŭ tălmaciu către acusațĭ întrebarea décă voiescŭ sĕ facă vr'o observare din partea le.

Traianŭ Popŭ: Domnule Președinte! Onoratŭ tribunalŭ cu jurațĭ! Fiind-că voiu sĕ mĕ folosescŭ de dreptulŭ ce mi-lŭ dă legea de a mĕ apĕra în limba mamei mele și după ce apĕrarea mea în limba română nnmai atuncĭ ar avé înțelesŭ décă ea ar fi pricepută de domnii jurațĭ, carĭ suntŭ chiămațĭ a se pronunța asupra vinovăției acusațilorŭ, rogŭ pe domnulŭ președinte sĕ binevoiéscă a adresa d-lorŭ jurațĭ întrebarea, décă înțelegŭ limba română, căcĭ în casulŭ contrarŭ orĭ-ce apĕrare din parte'mĭ ar fi zadarnică.

Dr. Mureșianu. Domnule Președinte! Onorată Curte cu jurațĭ!

Este o lege constituțională ungurésca, pe care se razimă cererea consoțului meu, o lege, despre care actulŭ de acusațiune dice, că este legea fundamentală, prin care se stabilesce starea de dreptŭ publicŭ în statulŭ ungarŭ.

Și eu, la rĕndulŭ meu, mĕ simtŭ nevoitŭ a face declarările mele cu privire la acéstă lege constituțională, deși eu stau astădĭ înaintea D-Vóstrĕ pe banca acusațilorŭ nu pe temeiulŭ unei legĭ constituționale, ci pe temeiulŭ unei **patente împĕrătescĭ austriace absolutistice din anulŭ 1852,** — *császári osztrák patens*, cum dice actulŭ de acusațiune— *care spre marea nóstră durere este suspinută încă și astădĭ în Transilvania în potriva nóstra.*

Eu figurezŭ dér astădĭ aicĭ — permiteți-mĭ espresiunea — ca **acusatŭ împĕrătescŭ**, pe când consoțulŭ meu, fiindŭ trasŭ la rĕspundere pe basa codicelui penalŭ ungurescŭ, figuréză aicĭ ca **acusatŭ regescŭ**. (Mișcare și ilaritate.)

Este dér, onorațĭ Domnĭ, starea esceptională din Ardélŭ, care m'a adusŭ adĭ ca acusatŭ înaintea D-Vóstrĕ, stare fórte caracteristică pentru nemulțămirea, care a provocatŭ actualŭ procesŭ de pressă.

Onorata procuratură din Têrgu-Mureșului cu ajutorulŭ acelei patente absolutistice austriace, lăsate pănă adĭ în vigóre, mĕ trage și pe mine la rĕspundere pentru cuprinsulŭ articlulilorŭ împricinațĭ ca redactorŭ alŭ foii și nu se mulțămesce cu rĕspunderea autorului acelorŭ articulĭ.

Și pe când eu sunt tĭrîtŭ aicĭ înaintea Curții cu jurațĭ, câte-va óre departe de Clușiu, în Oradea-mare de pildă orĭ în Dobrițină, procurorulŭ n'ar mai puté sĕ mĕ tragă la rĕspundere, pentru că în Țéra ungurésca nu se guvernéză cu legĭ absolutistice austriace, **acolo póte fi trasŭ la rĕspundere numai autorulŭ**, nicĭ-odată însĕ și redactorulŭ foii. (Sensațiune.)

Acésta dovedesce, domnilorŭ, că egalitatea de dreptŭ, de care ni-se totŭ vorbesce, nu esistă, și că **Ardélulŭ este guvernatŭ cu legĭ esceptionale.**

Esistă însĕ și pentru Ardélŭ și este în vigóre legea de naționalitate din 1868, lege fundamentală, cum dice actulŭ de acusațiune.

Acéstă lege ne dă dreptulŭ, nouĕ acusațilorŭ, de a ne apĕra în limba nóstră maternă.

Ei bine, Domnilorŭ, décă legea ne dă acestŭ dreptŭ de limbă, ea trebue sĕ ne dea și putința de a'lŭ esercita cu efectŭ. Pentru ca apĕrarea nóstră în limba maternă sĕ se pótă face cu acelŭ succesŭ și cu acea valóre, ce-o pretinde rațiunea legii, care ne dă acestŭ dreptŭ, **este de lipsă înainte de tóte sĕ fimŭ înțeleșĭ de judecătorii noștri.** (Aplause sgomotóse din partea publicului românŭ.)

(*Președintele:* Rogŭ pe auditorĭ sĕ se abstină de orĭ-ce manifestare în decursulŭ pertractării.)

Ce prețŭ mai póte avé pentru noi Românii dreptulŭ de limbă, ce este stabilitŭ în legea constituțională ungurésca, art. 44 din 1868, décă limba nóstră nu este înțelésă nicăirĭ de către aceia, carĭ suntŭ chiămațĭ a judeca asupră-ne și asupra causelorŭ nóstre de totŭ soiulŭ?

Legea, care a stabilitŭ acestŭ dreptŭ, a trebuitŭ dér sĕ prevĕdă și a și prevĕdutŭ în paragrafii ei, ca judecătorii sĕ cunóscă limba poporului, și pracsa contrară ce s'a încuibatŭ de mulțĭ anĭ încóce a putută sĕ zădărnicéscă esercitarea faptică a dreptului nostru, dér n'a pututŭ sĕ deróge legii, ce este în vigóre.

Și cu câtŭ mai multŭ nu este de lipsă în casulŭ de fața, ca judecătorii noștri, jurații, sĕ cunóscă limba în care se apĕră acusații?

Ațĭ auditŭ, domnilorŭ, înainte c'unŭ cuartŭ de oră jurĕmĕntulŭ solemnŭ, ce l'au depusŭ domnii jurațĭ, că vorŭ judeca numai și numai după *imediata impresiune*, ce-o vorŭ primi din cele ce vorŭ aduce înainte acusatorulŭ publicŭ și acusații.*)

Cum își vorŭ puté dér câștiga domnii jurațĭ convingerea despre vinovăția, orĭ nevinovăția nóstră, décă nu ne vorŭ înțelege apĕrarea?

N'am sĕ facŭ nicĭ cea mai mică obiecțiune cu privire la caracterulŭ și onorabilitatea acestorŭ cetățenĭ, carĭ au fostŭ chiămațĭ aicĭ sĕ ne judece, dér suntŭ informatŭ și am înțelesŭ în cursulŭ dilei de erĭ chiar dela d-lŭ președinte, că nu sciu românesce, căcĭ aicĭ în Clușiu, între Maghiarĭ, limba acésta nu se cultivă. Așadér pe lângă cea mai mare bunăvoință a domnilorŭ jurațĭ, apĕrarea nóstră ar fi și ar rĕmâné zadarnică, décă nu ne cunoscŭ limba.

Domnule Președinte! Onorată curte cu jurațĭ! Vĕ este fórte bine cunoscutŭ, că în ordinațiunea ministerială, prin care se reguléză procedura înaintea curții cu jurațĭ pentru delictele de pressă, se stabilesce anume într'unŭ paragrafŭ (§ 49) ca acusații sĕ ocupe locŭ deschilinitŭ de auditorĭ, și *față în față cu jurații*, cum stămŭ noi acuma. Și de ce acésta? Pentru-ca, dice acea ordinațiune, jurații sĕ pótă avé pe acusațĭ mereu înaintea ochilorŭ lorŭ în totŭ decursulŭ ședinței așa, că *nu numai sĕ asculte vorbele și declarările lorŭ, dér sĕ observe chiar și fețele și mimica lorŭ, ca sĕ se convingă ce impresiune au făcutŭ asupra lorŭ dovedile aduse, décă se simtŭ orĭ nu vinovațĭ?*

In fața acestei împrejurărĭ, vĕ întrebŭ, mai póte fi și numai cea mai mică îndoiélă despre aceea, că jurații trebue sĕ pricépă și limba acusațilorŭ, ca sĕ pótă aduce unŭ verdictŭ dreptŭ? (Aplause).

Eu, Domnilorŭ, nu apĕrŭ aicĭ numai unŭ dreptŭ individualŭ, ci apĕrŭ unŭ principiu și unŭ postulatŭ de frunte naționalŭ. Și cine dintre conaționalii mei românĭ sĕ fiă chiămatŭ de a lua în apĕrare dreptulŭ limbei române, mai multŭ decâtŭ mine, redactorulŭ și directorulŭ celei mai vechĭ foi românescĭ, care de 53 de anĭ luptă pentru libertatea și drepturile poporului românŭ și pentru binele patriei nóstre iubite, pe care amŭ apĕrat'o în cursulŭ vécurilorŭ trecute cu brațele nóstre și cu sângele nostru? (Aplause.)

Și tocmai în calitatea acésta de directorŭ alŭ „Gazetei“ am trebuitŭ sĕ facŭ, Domnilorŭ, cea mai durerósă esperiință de unŭ lungŭ șirŭ de anĭ în privința dreptului de limbă alŭ poporului românŭ. Din tóte ținuturile locuite de Românĭ primescŭ dilnicŭ informațiunile cele mai triste despre suferințele poporului nostru, din causă că i-se calcă acestŭ dreptŭ sfântŭ alŭ sĕu. Țĕranulŭ românŭ este judecatŭ într'o limbă, pe care nu-o înțelege. Tótă pertractarea decurge în limba maghiară, în urmă i-se aduce sentința, dela care atêrnă adeseorĭ bunăstarea, libertatea și tótă esistența lui și póte sĕ fiă condamnatŭ și la 20 de anĭ închisóre orĭ chiar la spêndurătóre, fără ca sĕ fi înțelesŭ pe judecătorii séĭ și aceștia sĕ'lŭ fi înțelesŭ pe elŭ deadreptulŭ și cum se cuvine. (Aprobărĭ sgomotóse).

Astfelŭ, Domnilorŭ, astădĭ aprópe patru din cincĭ părțĭ ale poporațiunei Ardelului nu'șĭ mai póte apĕra cu succesŭ averea, libertatea și viéța înaintea judecătoriilorŭ din țéră, pentru că acestea în cele mai multe părțĭ nu-i înțelegŭ de locŭ limba.

Este óre démnă acéstă procedură pentr'unŭ statŭ, care se numĕră între statele civilisate? Asemenĭ stărĭ triste nu se mai află în nicĭ o țéră din bĕtrâna Europă, nicĭ chiar în țĕrile absolutistice.

Apĕrândŭ dreptulŭ meu de limbă, îmĭ ridicŭ totodată vocea și în interesulŭ libertății poporului românŭ, care sufere grozavŭ din causă, că nu se respectéză câtușĭ de puținŭ acele disposițiunĭ ale legilorŭ, carĭ favoriséză măcarŭ încâtva desvoltarea și înaintarea lui.

Domnule Președinte, Onorată Curte cu jurațĭ! Étă motivele pentru carĭ mĕ alăturŭ din totŭ sufletulŭ la cererea ce a adresat'o consoțulŭ meu acusatŭ d-lui președinte și pentru carĭ îlŭ rogŭ și eu din parte'mĭ sĕ întrebe pe domnii jurațĭ *décă sciu seu nu românesce?* Cerŭ acésta pe temeiulŭ articulului de lege 44 din 1868, adecă pe temeiulŭ unei legĭ fundamentale constituționale. (Aplause prelungite din partea publicului românŭ).

Președintele admoniéză repețitŭ pe auditorĭ de a se reține dela orĭ-ce manifestațiune.

Dr. Jeszenszky substitutulŭ de primŭ procurorŭ: Se vede, că acusații vorŭ sĕ urmeze aceeașĭ procedere, ce au probat'o înainte cu doi anĭ aicĭ, când au declaratŭ, că nu se potŭ apĕra, décă jurații nu sciu românesce. Acésta e vorbă góle. D-vóstrĕ avețĭ apĕrătorŭ, care înțelege limba d-vóstrĕ și este și tălmaciu, care traduce apĕrarea d-vóstrĕ. Una sĕ nu uite d-nii acusațĭ, că décă vorŭ tăcé ar dovedi numai, că orĭ nu potŭ sĕ rĕspundă la acusările ce li-se facŭ, orĭ voiescŭ sĕ jóce rolulŭ de martirĭ, ca sĕ pótă spune soțilorŭ lorŭ de principii: étă ne-au condamnatŭ fără ca sĕ ne fi ascultatŭ. Ce privesce cererea lorŭ ca sĕ se întrebe jurații, décă sciu românesce? eu mĕ opunŭ de a se face o astfelŭ de întrebare. Mĕ opunŭ pentru aceea, pentru-că curtea cu jurațĭ s'a constituitŭ după lege cu concursulŭ dn.-lorŭ, dér mĕ opunŭ mai cu sémă pentru aceea, pentru-că **aicĭ nu e cestiunea, décă jurații sciu românesce, ci décă acusații sciu ungurésce, pentru-că limba maghiară este prima limbă a legei.** (El-

---

*) Jurĕmĕntulŭ ce l'au depusŭ jurații este de următorulŭ cuprinsŭ:

„Jurŭ pe viulŭ Dumnedeu, că *voiu urmări cu atențiune și conscienţiosŭ totŭ decursulŭ pertractărei*, și punĕndŭ la o parte favorulŭ, frica, ura și orĭ-ce considerațiune personală, *voiu judeca numai și numai după impresiunea ce-o voiu primì din tăria și motivele acusării și ale apĕrării, cumpănindŭ și pe una și pe alta*, voiu judeca numai după convingerea mea internă, dreptŭ, liberŭ și cinstitŭ. Așa sĕ'mĭ ajute Dumnedeu!“

jenurĭ din partea publicului maghiarŭ.) Procedura nóstră circumscrie clarŭ cualificarea juraţilorŭ: nicăirĭ nu se ḑice, că juraţii trebue sĕ scie şi românesce. Este mai multŭ decâtŭ pretenţiosŭ, décă unŭ bărbatŭ de 43 de anĭ, *cetăţénŭ ungarŭ şi redactorŭ, nu scie unguresce*, ci pretinde, ca *doisprеḑece bărbaţĭ pentru placulŭ lui sĕ înveţe românesce.* Cere sĕ se respingă cererea acusaţilorŭ.

Dr. Mureşianu cere cuvêntŭ. — *Preşedintele* ḑice, că nu este la ordine sĕ vorbéscă d-sa. — *Dr. Mureşianu* declară că fiindŭ atacatŭ de către d-lŭ procurorŭ, voiesce sĕ-i rĕspundă personalŭ. In cele din urmă preşedintele îi dă cuvêntulŭ:

Dr. A. Mureşianu: D-lŭ procurorŭ vré sĕ ne atribue nouĕ acusaţilorŭ unŭ rolŭ nedemnŭ pentru bărbaţĭ serioşĭ. Contra acésta protestămŭ. Noi ceremŭ sĕ ni-se recunóscă unŭ dreptŭ, acésta amŭ cerut'o şi acum doi anĭ, când ne-amŭ aflatŭ érăşĭ înaintea curţii cu juraţĭ şi acésta o vomŭ pretinde totdéuna. Nu voimŭ graţiă, ci dreptulŭ nostru. Ceea ce a ḑisŭ d-lŭ procurorŭ despre tălmaciu n'are nicĭ unŭ temeiu. Este cu neputinţă unui tălmaciu, fiă omŭ câtŭ de inteligentŭ, ca sĕ redé în traducere ceea ce vorbimŭ noi aşa, cum simţimŭ noi. Nu este vorba aicĭ, décă scimŭ noi acusaţii unguresce orĭ nu, ci este vorba **décă suntemŭ séu nu cetăţenĭ egalŭ îndreptăţiţĭ**; în casulŭ dintêiu **trebue sĕ ni-se recunóscă dreptulŭ de limbă şi judecătorii sĕ ne inţelégă limba.** Ér în ceea-ce privesce cestiunea de limbă, declarŭ, că eu unulŭ ca cetăţénŭ alŭ acestui statŭ mĕ simtŭ fórte liniştitŭ în consciinţa mea, că nu sciu pleda aicĭ unguresce, căcĭ sunt omŭ privatŭ, independentŭ şi n'am nicĭ o îndatorire în privinţa acésta, dér, domnilorŭ, este ruşine şi lucru ne mai auḑitŭ, **că substitulŭ primului procurorŭ alŭ Ardealului, care este locuitŭ aprópe patru din cincĭ părţĭ de Românĭ, nu scie nicĭ unŭ cuvêntŭ românesce.** (Aplause frenetice. Sgomotŭ mare).

Preşedintele admoniéză ultima-óră pe publicŭ sĕ fiă liniştitŭ, căcĭ în casŭ contrarŭ va face sĕ se deşerteze sala.

Cu privire la cererea acusaţilorŭ în cestiunea limbei, d-lŭ preşedinte face o enunciaţiune de următorulŭ cuprinsŭ:

Preşedintele: Cererea acusaţilorŭ, ca eu sĕ adresezŭ juraţilorŭ întrebarea, *décă sciu séu nu românesce*, nu potŭ sĕ o împlinescŭ, deóre-ce în înţelesulŭ art. 44 din 1868 limba oficială a judecătoriilorŭ este cea maghiară, dér după acéstă lege le este ertatŭ acusaţilorŭ de a se apĕra în limba lorŭ. Acusaţii se potŭ apĕra în trei chipurĭ: mai ântêiu articulii lorŭ au fostŭ cetiţĭ în traducere maghiară, alŭ doilea au apĕrătorŭ, care ca advocatŭ trebue sĕ scie şi sĕ vorbéscă unguresce, şi în fine este tălmaciu judecătorescŭ, care póte tălmăci juraţilorŭ vorbirile lorŭ. Este dér posibilŭ ca juraţii sĕ priméscă o impresiune imediată din apĕrare informându-se de ajunsŭ despre cuprinsulŭ ei. In fine declară, că acusaţii prin aceea, că s'au folositŭ de dreptulŭ de a respinge din parte-le 12 juraţĭ, juriulŭ s'a compusŭ din persóne cunoscute şi recunoscute de acusaţĭ. De aceea nu póte pune întrebarea juraţilorŭ şi nu va discuta mai departe asupra cestiunei. Pentru cualificarea juraţilorŭ nu este de lipsă cunoscinţa altei limbĭ afară de limba statului.

Dr. Mureşianu îşĭ reservéză dreptulŭ de a rĕspunde mai târḑiu la acéstă enunciaţiune presidenţială.

Doveḑile.

Iosifŭ Romanŭ apĕrătorŭ: Voiesce sĕ facă o declaraţiă prealabilă faţă cu actulŭ de acusaţiune, care este defectuosŭ. Acestŭ actŭ de acusaţiune aduce din articululŭ împricinatŭ numai unŭ estrasŭ, fără de a arăta isvorulŭ din care s'a luatŭ. Acestŭ articulŭ din nr. 72 alŭ „Gazetei" nu este însĕ decâtŭ o reproducere a ideilorŭ, ce le cuprinde unŭ articulŭ alŭ d-lui Ivor Kaas publicatŭ în „Budapester Tagblatt" dela 6 Aprilie 1890 sub titlulŭ: „Dem Volke Freiheit". Décă *B.* a comisŭ acelŭ faptŭ ca *A.* nu póte fi trasŭ la rĕspundere numai *B.* Cere ca sĕ se cetéscă acestŭ articulŭ şi sĕ se alătureze la acte. Acusatulŭ Traianŭ Popŭ a cerutŭ în decursulŭ cercetării, ca procuratura sĕ-şĭ procure acea fóiă, pe care n'o avea, dér care acum o presentéză d-lŭ apĕrătorŭ.

Dr. Jeszenszky procurorŭ: ḑice, că după § 25 alŭ procedurei suntŭ a se aminti numai acele părţĭ, carĭ forméză obiectulŭ acusaţiunei, căcĭ numai de aceea e vorba, ce a scrisŭ „Gazeta", nu ce a scrisŭ „Tagblatt-ulŭ". Se opune în contra cetirei articulului din „Budap. Tagblatt."

Iosifŭ Romanŭ: De aceea trebue sĕ se cetéscă aicĭ articululŭ amintitŭ pentrucă elŭ a servitŭ de basă articulului din „Gazetă" şi ideile lui suntŭ reproduse în „Gazetă" şi înpricinate. După procedură se potŭ asculta şi martorĭ în decursulŭ pertractării, de ce sĕ nu se priméscă şi alte doveḑĭ? Cere sĕ se acludă articululŭ lui Kaas la acte împreună cu traducerea lui autorisată maghiară.

Procurorulŭ ḑice, că nu se potŭ face aicĭ asemĕnărĭ de articulĭ. Négă, că articululŭ lui Kaas a servitŭ de basă articulului din „Gazetă." Elŭ (procurorulŭ) va dovedi mai târḑiu, că acelŭ articulŭ din „Tagblatt" a fostŭ falsificatŭ de către „Gazetă".

Preşedintele: ḑice, că tribunalulŭ va decide asupra acesteia în decursulŭ procedurei de probe.

După acésta se cetescŭ articulii incriminaţĭ în traducere maghiară în originalŭ (românesce).

La întrebarea preşedintelui cu privire la notiţa din Nr. 40 şi la articululŭ din Nr. 72 alŭ „Gazetei", *Traianŭ Popŭ* declară, că elŭ i-a scrisŭ şi ia asupră-şĭ rĕspunderea; ér *Mureşianu* declară, că atuncĭ, când au apărutŭ aceştĭ articulĭ, dênsulŭ a fostŭ redactorulŭ responsabilŭ alŭ „Gazetei".

După aceste la $1^3/_4$ preşedintele a suspendatŭ şedinţa pe o jumĕtate de óră, ceea ce s'a primitŭ de toţĭ cu mulţămire, căcĭ căldura devenise nesuferibilă în sală şi era şi timpulŭ mesei.

*

Şedinţa s'a continuatŭ la $2^1/_2$ óre d. a.

Preşedintele enunţă că nefiindŭ martorĭ nu mai are locŭ procedura de probe şi întrébă pe d-lŭ apĕrătorŭ, décă mai persistă de a se alătura la acte articululŭ din „Bud. Tagblatt?

Apĕrărorulŭ *Iosifŭ Romanŭ* susţine cererea sa, ér tribunalulŭ se retrage spre a decide.

Tribunalulŭ hotăresce că articolulŭ scrisŭ de Ivor Kaas şi publicatŭ în „Bud. Tagbl." nu se admite a se ceti, nicĭ a se aclude la acte, dér concede apĕrării ca sĕ aducă înainte cuprinsulŭ acelui articulŭ în vorbirile ei.

Preşedintele întrébă apoi pe acusaţĭ décă nu mai vorŭ sĕ aducă înainte ceva.

Acusatulŭ *Traianŭ H. Popŭ* cere sĕ se cetéscă procesele verbale luate înaintea judelui de instrucţiune în Braşovŭ.

Procurorulŭ se opune şi acestei cererĭ, pentru că ar fi în contra procedurei în cause de pressă.

Tribunalulŭ se retrage spre a lua o decisiune. La reîntórcere enunţă preşedintele, că tribunalulŭ a respinsŭ cererea acusatului Popŭ, dér protocólele dela Braşovŭ se vorŭ da juraţilorŭ sĕ le cetéscă de vorŭ afla de lipsă.

După acésta se cetescŭ atestatele diferite privitóre la acusaţĭ, din carĭ reiese, că Redactorulŭ „Gazetei" a fostŭ trasŭ mai de multeorĭ în cercetare în afacerĭ de pressă, dér n'a fostŭ pedepsitŭ. Traianŭ Popŭ n'a fostŭ până acuma nicĭ trasŭ în cercetare, nicĭ pedepsitŭ.

Căpitanulŭ orăşenescŭ din Braşovŭ constată că Dr. Mureşianu are avere mişcătóre şi nemişcătóre, ér Traianŭ Popŭ n'are avere.

Terminându-se procedura de probe preşedintele dă cuvêntulŭ d-lui procurorŭ.

Discursulŭ procurorului.

Dr. Jeszenszky: On. dnĭ juraţĭ! După cum aţĭ auḑitŭ din articululŭ incriminatŭ, ce s'a cetitŭ mai înainte, douĕ ḑiare din Cluşiu înregistrară faptulŭ, că întreprinḑĕtorii unei fabricĭ din patriă, nebăgêndŭ în sémă limba unguréscă, folosescŭ pentru arătarea firmei lorŭ o titulatură germană; înregistrândŭ acestŭ faptŭ, numitele foi din Cluşiu facŭ tot-odată observarea şi admoniarea, că s'ar cuveni, ca acéstă fabrică, care funcţionéză pe teritorulŭ Ungarei şi pe care o provede cu materialulŭ de lipsă pămêntulŭ unguréscŭ, — sĕ aibă firma scrisă în limba maghiară, ér direcţiunea ei sĕ fiă cu sentimente unguresci.

Aceste douĕ motive cu totulŭ corecte şi la loculŭ sĕu ale celorŭ douĕ ḑiare din locŭ, carĭ motive suntŭ nu numai obiective, ci şi după cuprinsulŭ lorŭ suntŭ cu totulŭ îndreptăţite, la carĭ după părerea mea fără témă ar fi pututŭ adauge pentru motivarea dorinţei lorŭ şi alŭ 3-lea motivŭ, că adecă acéstă fabrică, care se folosesce de limba germană, se împărtăşesce de numĕróse şi nicĭ de cum nĕînsemnate beneficii ale statului maghiarŭ: acéstă dorinţă a foilorŭ din Cluşiu, ḑicŭ, a adusŭ în aşa mare agitaţiune pe acusatŭ, încâtŭ împlinirea acestei dorinţe o timbréză ca o pretensiune „a îngâmfărei", prin cuvinte batjocuritóre şi vătĕmătóre o declară de „nebunŭ" şi de „nebuniă" şi trăgêndŭ luarea aminte a cetitorilorŭ sĕi le spune: că: „acestŭ pămêntŭ nu este maghiarŭ, ţéra acésta nu este Ungariă (Magyarország), acésta sĕ şi-o însemne usurpatorii, căcĭ acestŭ pămêntŭ este alŭ tuturorŭ naţionalităţilorŭ."

Eu nu voescŭ acum, onoraţĭ domnĭ, sĕ desfăşurămŭ sentimentulŭ fidelităţii îndatorate, alŭ alipirei, orĭ dóră alŭ antipatiei, acelŭ sentimentŭ despreţuitorŭ, ce reese din aceste şirurĭ faţă cu Ungaria, cu statulŭ maghiarŭ şi faţă cu naţiunea; nu voescŭ sĕ analisezŭ nicĭ fenomenulŭ acela surprinḑĕtorŭ, că chiar şi o causă în sine neesenţială este numai decâtŭ bine venită acusatului pentru a nega cu necredinţă cea mai puternică îndreptăţire a esistenţei ţĕrei şi naţiunei; cu tóte astea — fiind-că împrejurările acestea punŭ în cea mai strălucită lumină sentimentele ce le nutresce acusatulŭ faţă cu Ungaria, faţă cu statulŭ maghiarŭ şi faţă cu naţiunea maghiară, căcĭ precum se vede şi din esemplul, arătat în casul de faţă, elŭ nu lasă sĕ trécă nicĭ cea mai neînsemnată ocasiune fără a da espresiune sentimentelorŭ, ce le nutresce — eu aflu aceste împrejurărĭ atâtŭ de remarcabile pentru caracterisarea sentimentelorŭ acusatului şi atâtŭ de hotărîtóre pentru condamnarea lorŭ, încâtŭ, celŭ puţinŭ pe scurtŭ, am creḑutŭ neapĕratŭ necesarŭ a mĕ provoca la ele.

Acusatulŭ trebue sĕ scie, şi décă tocmai n'ar sci, s'o scie de aci'ncolo, că esistenţa Ungariei şi a naţiunei maghiare în acestŭ punctŭ alŭ Europei datéză dela întemeiarea patriei pe care a sigilat'o strălucita şi chiar şi în lupte gloriósa istoriă a Maghiarului petrecută unŭ lungŭ milenarŭ în bine şi în rĕu, şi pe care totdéuna numai acésta naţiune a apĕrat'o şi a susţinut'o aicĭ cu puterea şi curagiulŭ ei.

Adevĕratŭ, că în cursulŭ marilorŭ evenimente ale istoriei lumei, acéstă patriă a fostŭ încălcată de Tătarĭ, încălcata de Turcĭ, subjugată de Germanĭ: dér totdéuna eroismulŭ naţiunei maghiare, înţelepciunea naţiunei maghiare a fostŭ aceea, care a recucerit'o; a recucerit'o séu cu sabia în mână, séu cu mijlócele morale ale unei reacţiunĭ care după ponderositatea ei a fostŭ hotărîtóre în ţéră — pe lângă tóte, că în acéstă luptă anumite naţionalităţĭ din ţéră n'au mersŭ cu elŭ — cu Ungurulŭ, — ci aliându-se cu duşmanii aceluia, au luptatŭ directŭ în contra lui.

Trebue sĕ scie mai departe, că Maghiarulŭ a fostŭ acela, care a datŭ constituţiă acestui statŭ, şi încă una dintre cele mai liberale constituţii în Europa.

In tóte instituţiunile fundamentale ale constituţiei nóstre, începêndŭ dela jurămêntulŭ sigilatŭ cu sângele străbunilorŭ, respiră principiulŭ conducĕtorŭ, şi într'o lege adusă cu 100 de anĭ mai înainte se şi dă espresiune mai pe susŭ de orĭ-ce îndoiélă împrejurării: că Ungaria este ţéră liberă, independentă, nu este subordinată nicĭ unei alte ţĕrĭ, ci are propria autonomiă, propria sa constituţiă, numai după legile sale proprii se póte guverna şi încă singurŭ numai prin regele legalŭ încoronatŭ alŭ Maghiarilorŭ.

Şi póte fi în inima şi consciinţa naţiunei o amintire pururea viuă mai ne'ndoiósă şi mai classică despre constituirea politică a Ungariei, a regatului maghiarŭ şi a naţiunei maghiare, decâtŭ ideia sfintei coróne maghiare? Nu de ideia sfintei coróne a fostŭ încopciată, nu în aceea a fostŭ esprimată amintirea Ungariei, a independenţei Ungariei, a unităţii ei şi tot-odată a caracterului ei naţionalŭ, ideiă ce şĭ-a păstrat'o prin tóte timpurile şi tempestăţile ce au trecutŭ peste ţéra acésta? Óre nu suveranitatea naţiunei maghiare şi nu stăpânirea îndreptăţită şi legală a acestei suveranităţĭ împreună cu tóte atributele ei o dovedesce şi atestă împrejurarea, că Ungaria în 1867 pe calea liberei învoelĭ a legatŭ din propria ei hotărîre unele atribute ale suveranităţii sale de anumite condiţiunĭ şi a abḑisŭ de ele numai pentru unŭ anumitŭ timpŭ, reservându-şĭ apriatŭ dreptulŭ, ca îndată ce causele şi condiţiunile abḑicerei vorŭ înceta, sĕ şi-le pótă érăşĭ relua în întregŭ cuprinsulŭ lorŭ?

Aşa-déră Maghiarulŭ are supremaţia în ţéră pe basa titlului întemeiărei patriei, susţinerii patriei şi suveranităţii esercitate pururea legal, séu cu alte cuvinte: pe basa unui titlu mare şi duplu, titlulŭ istoriei şi alŭ dreptului. Trebue sĕ se scie, că dreptulŭ istoriei este aşa de sfântŭ în viéţa statului, ca şi proprietatea în sfera dreptului privatŭ. Cine răpesce pe asta din urmă nu este mai puţinŭ vinovatŭ, ca celŭ ce négă pe cea dintâiu.

Dér nu numai doveḑile în vecĭ nerĕsturnabile ale dreptului istoriei atestă ceea ce négă acusatulŭ, cumcă adecă, acestŭ pămêntŭ este maghiarŭ, acéstă ţéră este Ungariă, ci o atestă acésta, pe lângă titlulŭ câştigatŭ pe basa dreptului istoricŭ, şi preponderanţa ce o are Maghiarulŭ în acéstă ţéră atâtŭ în privinţa numerică şi a averei, câtŭ şi în privinţa spirituală şi culturală.

Pentru-că Ungurulŭ aicĭ face aprópe jumĕtate din numĕrulŭ de 5—6 naţionalităţĭ, carĭ trăiescŭ aicĭ, şi astfelŭ şi din punctŭ de vedere numericŭ trece departe peste numĕrulŭ orĭ-cărei naţionalităţĭ, ce trăesce aicĭ; mai departe pentru-că în mâna lui este isvorulŭ puterei, averei şi economiei acestei ţĕrĭ, şi partea preponderantă a proprietăţilorŭ de pămêntŭ, — şi în fine pentru-că chiar şi inteligenţa în sine luată este tare şi deja în Europa viéţa lui culturală, spirituală şi literară stau neasĕmĕnatŭ mai pe susŭ, este mai strălucită şi mai productivă decâtŭ viéţa culturală şi spirituală a tuturorŭ Nemaghiarilorŭ laolaltă luaţĭ, aflătorĭ între hotarĕle acestei ţĕrĭ.

Aceştĭ trei factorĭ ai puterei, averei şi culturei întărescŭ şi sprijinescŭ dreptulŭ de proprietate alŭ Ungurului faţă cu ţéra acésta, întărescŭ caracteristica esclusivŭ naţională-maghiară a statului maghiarŭ şi a instituţiunilorŭ lui; aşa-déră pe lângă titlulŭ de dreptŭ istoricŭ acestŭ dreptŭ de proprietate îlŭ întăresce şi îlŭ încunjură strălucitŭ cu poleiala spiritului şi a culturei sale. Aceştĭ trei factorĭ suntŭ aceia, carĭ facŭ în modŭ naturalŭ nediscutabilă stăpânirea naţiunei maghiare în acéstă ţéră, care basându-se pe unŭ trecutŭ gloriosŭ de ḑece sute de anĭ, érăşĭ din acestŭ trecutŭ îşĭ scóte dreptulŭ şi basa sa.

Am accentuatŭ şi am amintitŭ îna-

intea on. juraţĭ caracteristica esclusivă maghiară a Ungariei. De unde este acestŭ titlu de esclusivitate, după-ce afară de Maghiarĭ, în potriva acésta au fostŭ şi suntŭ unŭ numĕrŭ mare de compatrioţĭ nemaghiarĭ? De unde acestŭ conceptŭ, ce contopesce unitatea statului cu unitatea naţională? De acolo, că dreptulŭ nostru publicŭ nicĭ în trecutŭ în timpulŭ organisărei societăţii, nicĭ în presinte, în ḑilele egalei îndreptăţirĭ, nicĭ-odată n'a cunoscutŭ şi nicĭ astăḑĭ nu cunósce altŭ cetăţénŭ în acéstă patriă, decâtŭ esclusivŭ numai pe Maghiarŭ. Pe câtŭ acestŭ faptŭ este o dovédă a caracterului maghiarŭ alŭ naţiunei, tocmai aşa este o dovédă şi a suveranităţii maghiare şi tot-odată dovedesce şi unitatea politică a tuturorŭ popórelorŭ, carĭ trăiescŭ în acéstă ţéră.

Şi sĕ nu credeţĭ, on. d-lorŭ juraţĭ, că acéstă declarare a dreptului nostru publicŭ este productulŭ şovinismului epocei de astăḑĭ (după cum le place a susţiné inimicilorŭ noştri), nu credeţĭ, că e numai unŭ obiceiu de vorbire, séu numai o invenţiune a epocei de astăḑĭ: acésta este enunciaţiunea solemnă a dreptului nostru publicŭ, care de repeţite orĭ a fostŭ esprimată în modŭ fundamentalŭ legalŭ din timpulŭ acela, când în Ungaria nu esista încă aşa numita cestiune de naţionalitate (ceea ce şi contrarii noştri suntŭ siliţĭ a recunósce), când Valahulŭ şi după a lui opiniă a pututŭ trăi în pace cu Ungurulŭ, pentru-că în alipirea necondiţionată faţă de patria comună cu falǎ şi cu consciinţă de sine au pututŭ sĕ încapă sub numirea comună a naţiunei maghiare politice.

Anume chiar şi o lege adusă aprópe cu 300 de anĭ înainte de acésta, art. de lege 10 din 1608, esclusivŭ numai Maghiarĭ cunósce în patria acésta, pentru-că Nemaghiarii, carĭ trăescŭ aicĭ, *sub terminatione Hungarorum conplectuntur.*

După acésta o lege adusă mai târḑiu cu 150 de anĭ, în an. 1741, érăşĭ întăresce enunciaţiunea legei aduse înainte cu 150 de anĭ, de ce consideră patria acésta pe locuitorii sĕi nemaghiarĭ „*Filii nativi sub terminatione Hungarorum.*"

Aşa-déră dreptulŭ istoricŭ numai aşa atestă caracterulŭ esclusivŭ maghiarŭ alŭ Ungariei de odinióră, unitatea politică şi istorico-naţională, precum o atestă acésta Ungaria în ḑilele egalei îndreptăţirĭ pe basa dreptului istoricŭ, când decretéză prin lege, că: „fiă-care membru alŭ naţionalitaţilorŭ este egalŭ în acéstă ţéră cu Ungurulŭ, de unde resultă, că şi toţĭ cetăţenii acestei ţĕrĭ formézǎ o naţiune unitară şi indivisibilă cu naţiunea maghiară".

(Aicĭ substitutulŭ primului procurorŭ ostenindŭ, se rógă de d-lŭ preşedinte sĕ întrerupă şedinţa pe 10 minute, ceea ce se şi întêmplă.) (Va urma.)

Intêmpinarea directorului „Gazetei" la Braşov.

Duminecă dup'amédḑĭ, pe la orele $1^1/_2$, se vedeau mergêndŭ la gară parte 'n birgĭ şi căruţe, parte pe josŭ, Românĭ în mare numĕrŭ, ca sĕ 'ntêmpine pe directorulŭ „Gazetei Transilvaniei", care venia dela Cluşiu*). Era inteligenţă şi poporŭ, bărbaţĭ şi femei, bĕtrânĭ şi tinerĭ, carĭ se duceau sĕ ureze bună venire Redactorului „Gazetei."

La gară, atâtŭ peronulŭ, câtŭ şi curtea gării erau înţesate de publicŭ românŭ, care aştepta cu nerăbdare sosirea trenului.

La $2^1/_2$ óre sosì trenulŭ. *Dr. Aurelŭ Mureşianu* fù întêmpinatŭ mai întâiu de D-şóra Lucia Popovicĭ, îmbrăcată în pitorésculŭ costumŭ naţionalŭ şi încunjurată de mai multe dame, cu unŭ frumosŭ buchetŭ de florĭ, între entusiastice şi nesfêrşite strigăte de „*sĕ trăiască.*"

Pe peronŭ fù încunjuratŭ apoi de marele numĕrŭ de fraţĭ Românĭ din Braşovŭ şi provinciă, ér bravulŭ advocatŭ *Lengeru*, care venise anume pentru acéstă ocasiune dela Zizinŭ, îlŭ salută în numele Românilorŭ cu următórea vorbire plină de patriotismŭ şi simţĕmêntŭ românescŭ, întreruptă adese-orĭ de vii aprobărĭ şi strigăte însufleţite de „sĕ trăiască":

Stimate D-le Redactorŭ!

Când publiculŭ românŭ de aicĭ Te-a însoţitŭ pe D-Ta şi pe colaboratorulŭ Domniei Tale la gară, Marţĭ în 12 a l. c., a voitŭ sĕ Vĕ arate, că doresce sĕ Vĕ însoţéscă cu sentimentele de simpatiă pănă înaintea forului juriilorŭ; aşa-déră noi v'amŭ ridicatŭ din localulŭ redacţiunii, noi v'am smuls din sînul familiei, noi v'amŭ scosŭ din oraşŭ mânându-Vĕ sĕ Vĕ duceţĭ cu bărbăţiă spre a asculta cuvêntulŭ dreptăţii.

Juriulŭ din Cluşiu s'a pronunţatŭ. Respectŭ s'a impusŭ cetăţénului de bună ordine. Critica e permisă altui forŭ, încâtŭ privesce forma, în meritŭ nu mai este instanţă.

De aceea acum la re'ntórcere ne presentămŭ sĕ Vĕ ḑicemŭ unŭ „bine aţĭ venitŭ" şi sĕ Vĕ declarămŭ, că şi la suferinţele, ce Vi s'au impusŭ prin verdictulŭ juriului, din adênculŭ inimei luăm parte cu D-Vóstrĕ. Nu amŭ venitŭ decĭ decâtŭ ca sĕ ne esprimămŭ bucuria pentru modulŭ, cum aţĭ susţinutŭ dreptulŭ limbei nóstre.

Luptele politice seriόse totŭ-déuna s'au lovitŭ de marĭ pedecĭ, cu deosebire când unŭ poporŭ a nisuitŭ a deveni factorŭ politicŭ.

D-Vóstră cu noi dimpreună n'aveţĭ alte tendinţe, decâtŭ ca poporulŭ românŭ, pentru nemărginita iubire ce o are si pentru jertfele de banĭ şi sânge ce le aduce cu tótă dragostea inimei sale pentru patriă şi rege, sĕ fiă în totŭ loculŭ numitŭ cu numele sĕu propriu, sĕ nu se sfêrşască în jertfe de totŭ feliulŭ pentru de a preamărì pe altulŭ remânêndŭ elŭ necunoscutŭ.

Domnia Vóstră cu noi dimpreună ḑi şi nópte stăruiţĭ, ca sĕ susţinemŭ şi sĕ cultivămŭ isvorulŭ dragostei pentru jertfele de lipsă patriei, şi acestŭ isvorŭ este limba neamului, din care ne tragemŭ, limba românéscă. Celŭ-ce se silesce sĕ nimicéscă acestŭ isvorŭ şi sĕ ni-lŭ ia din inimă şi din gură, acela este celŭ mai rĕu patriotŭ şi voesce sĕ ne răpéscă şi nouĕ dragostea pentru patriă.

Căutaţĭ decĭ, şi în acéstă luptă dréptă ne veţĭ afla totŭ-déuna alăturea cu D-Vóstră — sĕ convingemŭ pe aceştĭ contrarĭ ai limbei nóstre, că mai curêndŭ voimŭ sĕ perimŭ decâtŭ sĕ ni-se răpéscă acestŭ odorŭ; spuneţĭ în organulŭ Domniei Vóstre cu îndatinata-Vĕ seriositate şi bărbăţiă, că considerămŭ întru nimica chinurile capilorŭ noştri bisericescĭ din vécurile trecute pentru ridicarea bisericei nóstre, când e vorba sĕ ne susţinemŭ şi sĕ ne cultivămŭ limba nóstră românéscă; spuneţĭ în fine, că suntemŭ mândri a fi recunoscuţĭ de Românĭ din patria nóstră iubită Ungaria, şi că nu schimbămŭ patriotismulŭ nostru, care e curatŭ şi adevĕratŭ, cu alŭ nicĭ unui altŭ cetăţénŭ orĭ de ce neamŭ ar fi elŭ, fiindcă iubimŭ patria nóstră cu totŭ foculŭ, ce ni-lŭ produce limba românéscă, şi cu tótă mândria ce ni-o insuflă dragostea către numele de Românŭ.

Te rugămŭ sĕ facĭ politică naţională pe basa legilorŭ esistente şi sĕ nu Te sfiescĭ de interpretările diverselorŭ sisteme politice. Unŭ sistemŭ politicŭ declară de pĕcatŭ, ceea-ce altŭ sistemŭ decoréză cu „Bene-Merenti".

Astea suntŭ sentimentele nóstre, cu care Te primimŭ, arătându-Ţĭ, ce simţimŭ pentru presentŭ şi ce simţimŭ pentru viitorŭ. Fii dér „bine venitŭ"!

Dr. A. Mureşianu, surprinsŭ de acéstă neaşteptată întêmpinare din partea bravilorŭ noştri fraţĭ Românĭ, le mulţămì adêncŭ mişcatŭ şi le strînse cu căldură mâna, pentru-că i-au arătatŭ atâta iubire şi l'au asiguratŭ, că în lupta bărbătéscă, ce o pórtă pentru sfânta causă a limbei române, a libertăţii şi drepturilorŭ poporului românŭ suntŭ totŭ-déuna alăturea cu dênsulŭ.

Eşindŭ directorulŭ „Gazetei", urmatŭ de mulţimea Românilorŭ, în curtea gării fù întêmpinatŭ de altă mulţime de poporŭ şi de călăreţĭ, ce'lŭ aşteptau acolo, cu puternice strigăte de „sĕ trăiască".

Aci *Dr. A. Mureşianu* se suì în trăsură cu familia d-sale, apoi ceilalţĭ fraţĭ Românĭ şi convoiulŭ pornì în oraşŭ, deschiḑêndŭ drumulŭ o cétă de călăreţĭ românĭ în obicĭnuitulŭ şi curatulŭ lorŭ portŭ românescŭ; după ei venia trăsura, în care se afla directorulŭ „Gazetei", încunjurată de o altă cétă de călăreţĭ îmbrăcaţĭ în frumóse costume naţionale; urmà apoi şirulŭ birjilorŭ şi căruţelorŭ, în care se aflau fraţii Românĭ. Deşi nu s'au pututŭ găsi atâtea birjĭ şi căruţe, ca sĕ pótă urmà întregŭ publiculŭ românŭ convoiulŭ, aşa că mulţĭ au trebuitŭ sĕ vină pe josŭ dela gară în oraşŭ, totuşĭ convoiulŭ avea o lungime enormă; pe când fruntea lui, călăreţii, ajunsese la pórta cetăţii din capĕtulŭ Stradei Vămii, şirulŭ celŭ lungŭ alŭ birjilorŭ şi căruţelorŭ se vedea pănă la fostulŭ otelŭ „Sóre", la capĕtulŭ şesului de către Strada gării. Pe promenada, ce duce dela gară în oraşŭ, era unŭ şirŭ lungŭ de poporŭ, care saluta cu strigăte de „sĕ trăiéscă" convoiulŭ, ce trecea pe dinainte.

Convoiulŭ se oprì în piaţă înaintea localului redacţiunei, unde altŭ publicŭ românescŭ aştepta, care-lŭ primì pe Dr. A. Mureşianu cu strigăte de „sĕ trăiéscă."

Aci vredniculŭ poporénŭ d. *George Puiu* salută pe directorulŭ „Gazetei" cu o scurtă, dér bine simţită vorbire, în care a datŭ espresiune simţĕmintelorŭ poporului şi a mulţumitŭ d-lui Dr. A. Mureşianu pentru curagiulŭ şi bărbăţia, cu care luptă pentru dreptulŭ limbei nóstre ḑicêndŭ, că dreptatea trebue sĕ iésă odată la iveală şi pentru poporulŭ românŭ.

Strigăte entusiaste de sĕ „trăiască" rĕsunară de repeţite-orĭ la aceste bine simţite cuvinte.

Dr. A. Mureşianu adresà aci fraţilorŭ Românĭ următórele cuvinte:

Fraţilorŭ!

Suntŭ adêncŭ mişcatŭ de acéstă mare şi neaşteptată onóre ce mi-o faceţĭ şi vĕ mulţămescŭ din adênculŭ inimei mele pentru doveḑile de iubire ce mi-le daţĭ.

Străbatemŭ vremurĭ grele!

Ne judecă pentru-că nu ne înţelegŭ!

Vĕdŭ cu inima plină de bucuriă, că ceea ce v'a însufleţitŭ mai multŭ a fostŭ lupta nóstră pentru dreptulŭ limbei române.

Cestiunea limbei, fraţilorŭ, e cea mai de frunte. Dela dreptulŭ de limbă atêrnă tóte celelalte drepturĭ ale unui poporŭ, atêrnă libertatea lui.

Ca şi pănă acuma voiu lupta cu aceeaşĭ stăruinţă şi în viitorŭ pentru acestŭ sfântŭ dreptŭ, căcĭ noi Românii nu voimŭ sĕ fimŭ trataţĭ ca străinĭ în patria nóstră.

Vĕ mulţămescŭ încă-odată şi vĕ asigurŭ, că totdéuna voiu merge cu poporulŭ şi cu drépta lui causă.

Sĕ trăiţĭ!

„Sĕ trăiască!" rĕsunà de repeţite-orĭ din pepturile Românilorŭ, carĭ se despărţiră cu firma convingere, că lupta stăruitóre pentru causa sfântă a limbei trebue sĕ ducă la ţînta dorită.

Mai multe deputaţiunĭ apoi se presentară pe rêndŭ în redacţiă, bărbaţĭ şi femei, stringêndu'i cu căldură mâna şi urândŭ bună venire directorului „Gazetei" şi isbêndă în lupta sa dréptă pentru limba română.

Astfelŭ scie bravulŭ poporŭ românŭ sĕ întêmpine şi sĕ salute pe luptătorii pentru limba, drepturile şi libertatea lui!

*) Se afla-se deja aicĭ, că colaboratorulŭ nostru *Traianŭ H. Popŭ* a plecatŭ dela Cluşiu către casă pentru câteva ḑile.

SCIRILE ḐILEI.

Ḑiua nascerei M. Sale Monarchului s'a serbatŭ erĭ cu solemnitatea îndatinată în tóte bisericile din Braşovŭ. La biserica catolică, unde au asistatŭ la serviciulŭ divinŭ tóte autorităţile, onorurile militare le-a datŭ o companiă de honveḑĭ.

***

Noulŭ Protopopŭ alŭ tractului gr. or. Sibiiu d-lŭ *Ioanŭ Papiu* a luatŭ în primire conducerea şi administrarea tractului, făcêndu-se cunoscutŭ acésta clerului şi poporului ortodoxŭ din acelŭ protopopiatŭ printr'unŭ cercularŭ alŭ I. P. S. Sale Metropolitului Miron Romanul.

***

Avisŭ învĕţătorilorŭ din diecesa Aradului. Sinodulŭ eparchialŭ din Aradŭ a primitŭ a se pune în aplicare regulamentulŭ presentatŭ din partea Consistoriului aradanŭ referitorŭ la organisarea Reuniunilorŭ şi conferinţelorŭ învĕţătorescĭ, spune „Biserica şi Şcóla". In urma acestui regulamentŭ învĕţătorii din diecesa Aradului compunŭ unŭ corpŭ didacticŭ, care se împarte în trei reuniunĭ districtuale, şi anume o reuniune districtuală pentru teritorulŭ Consistoriului din Oradea; altă reuniune districtuală pentru protopresbiteratele respective inspectoratele şcolare din părţile banatice ale Consistoriului din Aradŭ; a treia reuniune districtuală pentru protopresbiteratele respective inspectoratele şcolare dincóce de Mureşŭ ale Consistoriului din Aradŭ. Consistoriulŭ din Aradŭ a pusŭ în lucrare esecutarea acelui regulamentŭ, a convocatŭ pe învĕţătorĭ pentru constituirea acestorŭ reuniunĭ districtuale, şi anume învĕţătorii din părţile banatice au sĕ se întrunéscă în Timişóra la şcóla din Fabricŭ în 13/25 Aug. a. c., ér învĕţătorii din părţile de dincóce de Mureşŭ au sĕ se întrunéscă în Aradŭ la seminariulŭ diecesanŭ totŭ în ḑiua de 13 (25) Augustŭ a. c.

***

Cărţĭ aprobate. Consistoriulŭ diecesanŭ alŭ Caransebeşului a aprobatŭ următórele cărţĭ scolare: 1) „Religiunea creştină de Ioanŭ Popea" ca manualŭ pentru scolarii din cl V şi VI. 2) Gramatica limbei române de I. Dariu" ca manualŭ numai pentru învĕţătorĭ. 3. „Cursŭ practicŭ de economiă de I. Georgescu" pentru scolarĭ, ca carte de cetire din economiă.

***

Victimele trăsnetului. Ni-se scrie: Vinerĭ în 15 Augustŭ n. c., în urma unei căldurĭ grozave, asupra comunei Racoviţa din comitatulŭ Sibiiului s'a descărcatŭ pe la órele $4^1/_2$ d. a. o plóiă torenţială însoţită de trăsnete înfricoşate, dintre carĭ unulŭ nimerì şi aprinse la momentŭ o casă şi edificiile economice ale locuitorilorŭ George Ionŭ Metea, Nicolae Metea şi Iosifŭ Popa. Panica a fostŭ mare, căcĭ edificiile amintite se aflau în mijloculŭ satului, şi parte mare din ómenĭ erau pe la fênaţele din pădure. Venindŭ însĕ repede într'ajutorŭ pompierii presenţĭ din Racoviţa, în frunte cu comandantele lorŭ, d-lŭ învĕţ. Georgiu Danilă, după muncă încordată mai venindu-le în ajutorŭ d-lŭ protopopŭ Cândea din vecinulŭ satŭ Avrigŭ cu o tulumbă şi nisce pompierĭ, lĭ-au succesŭ a localisa foculŭ pe la órele 9 şi jumĕtate séra. In ajutorŭ au mai venitŭ şi

o parte din locuitorii satului vecinŭ Seboşulŭ sup. — In flacărĭ, pe lângă mai multe carĕ de bucate şi nutreţurĭ bune, au mai peritŭ şi 2 porcĭ şi 1 viţelŭ. Dauna se urcă la 1000 fl. v. a. Doi din ceĭ arşĭ au fostŭ asiguraţĭ. Conducĕtorilorŭ nemijlociţĭ ai poporului nostru zacă-le la inimă a îndemna neîncetatŭ pe poporulŭ nostru celŭ lăsătorŭ, ca purure a sĕ-şi asigureze avuţia sa! — *Coresp.*

* * *

Darŭ la Biserică. Mihaiu Vicaşiu, jude comunalŭ din Husaseu, omŭ cu carte, din evlaviă creştinéscă şi din iubire adevĕrată faţă de biserică a cumpĕratŭ pe séma sfintei bisericĭ mai nainte o cădelniţă de argintŭ şi unŭ policandru frumosŭ, ér acuma unŭ rêndŭ de odăjdii negre.

* * *

Moştenire de 80 mii. Cetimŭ în „Fóia Diecesană“: „Pe la finele luĭ Iulie jurnalele din Budapesta aduseră scirea, că în Buda, în oraşŭ, strada Mayerhof, s'a aflatŭ mórtă în casa propriă o femeiă de 89 de anĭ, carea a trăitŭ în cea mai mare miseriă, éră după mórtea ei comisiunea orăşenéscă constătătóre din diregĕtorulŭ Coloman Szombathy şi dintr'unŭ juratŭ a constatatŭ, că după rĕposata a rĕmasŭ o avere de vre-o *80 de mii de florinĭ* în banĭ gata şi în hârtii de valóre. Jurnalele mai adaugă, că rĕposata ar fi din România, sĕ chiamă Rosalia Murgu măritată Dascălŭ şi că n'are moştenitorĭ. Acéstă notiţă, în sine greşită, s'a mai schimosităŭ trecêndŭ dintr'unŭ jurnalŭ într'altulŭ. Écă ce scimŭ noi din isvóre sigure despre rĕposata: Mai ânteiu de tóte n'a chiămat'o Rosalia, ci Versavia Murgu; a doua n'a fostŭ din România, ci din Caransebeşŭ, sora renumitului Eutimie Murgu, carele în anii 1850 s'a aşeḑatŭ în Buda şi şi-a ziditŭ o mică casă în strada Mayerhof. Soru-sa Versavia a fostŭ măritată după sublocot. c. r. Petru Dascalŭ, carele a rĕposatŭ pe la începutulŭ anilorŭ 1850. Versavia a şeḑutŭ apoi la frate-sĕu şi după mórtea luĭ, la 1872, a moştenitŭ dela dênsulŭ casa din Buda, precum şi casa părintéscă din Caransebeşŭ în strada Iazului. Acéstă casă a vêndut'o înainte de vr'o câţĭ-va anĭ, éră în cea din Buda a locuitŭ până la mórte. In fine cu privire la lipsa de moştenirĭ avemŭ sĕ rectificămŭ, că se află în viéţă următorĭ de aprópe atâtŭ din familia Murgu, câtŭ şi din familia Dascălŭ, carĭ, precum suntemŭ informaţĭ, s'au şi insinuatŭ la loculŭ competentŭ.“

* * *

La băile din Tuşnadŭ, precum ni-se scrie, timpulŭ este continuu escelentŭ. Óspeţiĭ, carĭ au venitŭ îndată după începerea sesonuluĭ, se depărtéză unulŭ după altulŭ. Cu tóte astea vinŭ şi óspeţĭ noi, pentru-că sesonulŭ duréză până pe la 15 Septemvre.

* * *

Suspendare. *Ioanŭ Fábry*, fisolgăbirĕulŭ din cerculŭ Bocşa, este suspendatŭ din oficiu în urma cercetăriĭ disciplinare pornite în contra luĭ.

* * *

Nouă bancă română. „Gaz. Poporului“ află, că uniĭ fruntaşĭ cu stare bună materială din comuna Comorisce, comit. Caraşŭ-Severinŭ, în conţelegere cu alţĭ confraţĭ mai de frunte de prin comunele vecine, au pusŭ în lucrare şi vorŭ şi isbuti a realisa încă în decursulŭ luneĭ curente, întrunindu-se în adunare generală constituantă, înfiinţarea uneĭ băncĭ „Institutŭ de creditŭ şi economii“ numitŭ „*Comóra*“ prin acţii deja subscrise şi deplinŭ asigurătóre, resp. acoperitóre ale capitalului de întemeiere. In adunarea generală convocată pe 16 (28) Augustŭ a. c. în localităţile de şedinţe ale representanţeĭ comuneĭ pentru constituire, se vorŭ desbate proiectele de „statute“, de „preliminare“ şi se vorŭ alege membri representanţĭ, adecă preşedintele şi funcţionarii comitetuluĭ (direcţiunii) de administrare.

* * *

Insufleţirea pentru episcopulŭ Strossmayer. In ḑilele trecute episcopulŭ a voitŭ sĕ plece dela Robicĭ. Mai multŭ în taină s'au adunatŭ o mulţime de notabilităţĭ slave, care au datŭ unŭ banchetŭ în onórea episcopului. Polonulŭ Pabrinsky a folositŭ acéstă ocasiune şi spre a-şĭ arĕta omagialitatea pentru episcopŭ a dăruitŭ pe séma academieĭ sudslavice 70,000 ruble.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului XII. alŭ „Associaţiuneĭ transilvane pentru literatura şi cultura poporului românŭ“, se va ţiné în Deşiu la 7 Septemvre 1890 la 10 óre a. m. în şcóla română greco-catolică, la care avemŭ onóre a învita cu tótă stima pe toţĭ membrii din despărţĕmêntŭ şi alţĭ părtinitorĭ ai acestei institutiunĭ salutare sĕ binevoiéscă a lua parte în numĕrŭ câtŭ de însemnatŭ.

Din şedinţa comitetuluĭ despărţĕmêntuluĭ ţinutŭ în Deşiu la 16 Augustŭ 1890.

Aug. Munteanŭ, directorŭ. **Petru Mureşianŭ,** secretarŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 19 Augustŭ. Intr'o telegramă adresată ḑiaruluĭ „Budapesti Hirlap“ declară Bismarck, că Abranyi îi este necunoscutŭ şi că nicĭ nu l'a primitŭ. (Abranyi publicase în fóia numită o întrevorbire, ce ḑicea c'a avut'o cu fostulŭ cancelarŭ. — Red. „Gaz. Tr.“)

Berlinŭ, 19 Augustŭ. Succesorulŭ ministruluĭ de rĕsboiu Verdy du Vernois probabilŭ că va fi şefulŭ cartierului principalŭ generalulŭ Wittich.

Narva, 19 Augustŭ. Salutarea Monarchilorŭ a fostŭ cordială, amêndoi s'au îmbrăţişatŭ. Plecarea la cartierŭ s'a făcutŭ în trăsură deschisă. La dejunŭ a rostitŭ Ţarulŭ unŭ toastŭ pentru Impĕratulŭ germanŭ şi pentru Monarchulŭ austro-ungarŭ. Impĕratulŭ germanŭ a rĕspunsŭ ridicêndŭ unŭ toastŭ pentru Ţarulŭ în limba rusĕscă.

Petersburg, 19 Augustŭ. Guvernulŭ a comandatŭ o jumĕtate de milionŭ de puscĭ sistemulŭ celŭ mai nou la fabricanţĭ francesĭ.

Cursulŭ pieţeĭ Braşovŭ
din 19 Augustŭ st. n. 1890.

Bancnote romănescĭ	Cump.	9. -	vênd.	9.05
Argintŭ românescŭ -	„	8 95	„	8.99
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.04	„	9.18
Lire turcescĭ - - -	„	10.33	„	10.43
Imperialĭ - - - -	„	9.36	„	9.41
Galbinĭ .	„	5.35	„	5.40
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	136.—	„	137.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 18 Augustŭ st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	101.45
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	99.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ - - - - - - - - - - -	114 —
dto argintŭ - - - - - - -	97.90
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	—.—
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	111.25
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	89 30
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.25
Losurile pentru regularea Tiseĭ şi Seghedinuluĭ - -	127.50
Renta de hârtiă austriacă - - - - -	88.30
Renta de argintŭ austriacă - - - - -	89.75
Renta de aurŭ austriacă - - - - - -	108 20
Losurĭ din 1860 - - - - - - - - -	139.—
Acţiunile bănceĭ austro-ungare - -	975.—
Acţiunile bănceĭ de creditŭ ungar. -	358.25
Acţiunile bănceĭ de creditŭ austr. -	310.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - - -	5.40
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - - -	9.07½
Mărcĭ 100 imp. germane - - - - -	55 75
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	113 90

☞ **Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross, şi în librăria Nicolae Ciurcu.**

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

No. 1273—1890. not. 408,3—3

Publicaţiune.

Din partea subscriseĭ primăriĭ comunale se aduce la publică cunoscinţă, cumcă *Miercurĭ în 10 Septemvrie a. c. la 10 óre a. m.* se va ţinea în cancelaria notariatului din Branulŭ superiorŭ licitaţiune publică pentru vênḑarea de 2000 bradĭ şi molivĭ computaţĭ în metri cubicĭ 4349 lemne de clădire şi de lucru din pădurea comunală Bărbuleţŭ, concésă cu ordinaţiunea Inaltuluĭ ministerŭ regiu de agricultură din 29 Ianuarie 1890 No. 62,412/1889.

Preţulŭ strigăriĭ s'a statoritŭ cu 1 fl. 50 cr. de metru cubicŭ şi doritoriĭ de cumpĕrare au a depune unŭ vadiu de 10% din suma de 6523 fl. 50 cr., care representă acea cantitate de lemne înainte de începerea licitaţiuneĭ la mâna comisaruluĭ de licitaţiune.

Oferte înscrisŭ provĕḑute cu vadiu şi cu timbru de 50 cr. încă se primescŭ până la órele 10 a. m. când se va începe licitaţiunea verbală.

Condiţiunile maĭ de aprópe se potŭ vedea la acéstă primăriă în Moeciulŭ-inferiorŭ şi la notariatulŭ cercualŭ alŭ Branuluĭ superiorŭ în órele oficióse în tóte ḑilele.

Moeciulŭ-inferiorŭ, în 4 Augustŭ 1890.

Primăria Comuneĭ.

Ioanŭ Voicnlescu, primarŭ. **Raţŭ,** notarŭ.

No. 3021—1890. 406,3—2

I.

Escriere de concursŭ.

Pentru 5 stipendiĭ *din fundaţiunea fericituluĭ Dr. Simeonŭ Ramonţaĭ* se escrie concursŭ cu terminulŭ până la 10 Septemvre a. c. st. n. inclusive, şi anume:

Pentru *unŭ stipendiŭ de 315 fl. v. a.* usuatŭ de Alesandru Mărgineanu clericŭ absolutŭ şi ascultătorŭ de filosofiă în Clujiu;

pentru *unŭ stipendiu de 84 fl. v. a.* usuatŭ de Alesandru Mihali rigorosante în dreptur̆ĭ, carele nu s'a legitimatŭ despre progresulŭ făcutŭ în studie în decursulŭ anuluĭ şcolasticŭ espiratŭ;

pentru *treĭ stipendiĭ de câte 63 fl. v. a.* usuate de medicinistulŭ Antoniu Farcaşiu şi gimnasiştiĭ Valeriu Szabo şi Ioanŭ Chirilă, dintre carĭ nicĭ unulŭ nu s'a legitimatŭ despre progresulŭ făcutŭ în studie în decursulŭ anuluĭ şcolasticŭ 1889/90.

La aceste stipendie potŭ concurge:
a) numaĭ tinerĭ studenţĭ miserĭ, carĭ suntŭ născuţĭ în Transilvania şi suntŭ Românĭ de nascere;
b) carĭ pe lângă purtare morală bună au din studie calculĭ de *eminenţiă*;
c) ascultătoriĭ de medicină, de dreptur̆ĭ, de sciinţele reale, precum suntŭ technică, montanistică, silvanistică, şi la vr'o academiă comercială, şi în fine studenţiĭ în gimnasie orĭ în şcóle reale;
d) dintre concurenţĭ vorŭ avé preferinţă, în înţelesulŭ testamentuluĭ, caeteris paribus, ceĭ de origine nobilĭ şi consângeniĭ piuluĭ fundatorŭ;
e) dela concurenţĭ se recere, sĕ alăture la cererile concursuale *testimonie şcolastice în copie autentice şi nu în originalŭ*, apoĭ carte de botezŭ, testimoniu medicalŭ, atestatŭ de paupertate, care sĕ fiă subscrisŭ de antistia comunală politică, şi de parochulŭ concernente şi întăritŭ cu sigilulŭ parochialŭ şi celŭ comunalŭ, precum şi cu subscrierea oficiuluĭ pretorialŭ, ér în cetăţĭ şi opide cu subscrierea antistieĭ cetăţane sĕu opidane; în urmă
f) concurenţiĭ *sĕ numéscă espresŭ institutulŭ* la care şi unde vorŭ sĕ continue sciinţele academice orĭ gimnasiale.

Cererile concursuale adjustate în modulŭ arĕtatŭ sĕ le subştérnă până la terminulŭ prefiptŭ Consistoriuluĭ metropolitanŭ subsemnatŭ.

Concursele, carĭ nu vorŭ fi astfeliu instruite şi nu se vorŭ subşterne în terminulŭ prefiptŭ, nu se vorŭ lua în consideraţiune.

Blaşiu, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Augustŭ 1890.

Consistoriulŭ metropolitanŭ gr. cat. de Alba-Iulia.

II.

Escriere de concursŭ.

Pentru *două stipendie de câte 60 fl. v. a. din fundaţiunea fericituluĭ Episcopŭ Ioanŭ Bobŭ*, usuate de gimnasiştiĭ Eugeniu Nemeşiu, care nu s'a legitimatŭ despre progresulŭ făcutŭ în decursulŭ anuluĭ şcolasticŭ trecutŭ, şi de Victorŭ Forfota, care a obţinutŭ calculŭ nesuficientŭ,—se escrie concursŭ cu terminulŭ până la 10 Septemvre a. c. st. n. inclusive.

Doritoriĭ de a obţiné aceste stipendie au de a-şĭ instruĭ cererile lorŭ conformŭ condiţiunilorŭ espuse maĭ susŭ în escrierea de concursŭ pentru stipendiele ramonţiane, şi pe acele a-le subşterne subsemnatuluĭ Consistoriu până la terminulŭ prefiptŭ.

Blaşiu, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Augustŭ 1890.

Consistoriulŭ metropolitanŭ gr. cat. de Alba-Iulia.

III.

Escriere de concursŭ.

Cu terminulŭ de 10 Septemvre a. c. st. n. inclusive se escrie concursŭ pentru *două stipendie de câte 70 fl. din fundaţiunea fericituluĭ Gavrilă Vaida*, usuate până acum — numaĭ în sumă de câte 60 fl.—de juristulŭ Clemente Barbulŭ şi gimnasistulŭ Ioachimŭ Munteanu dintre carĭ nicĭ unulŭ nu şĭ-a legitimatŭ progresulŭ făcutŭ în decursulŭ anuluĭ şcolasticŭ espiratŭ.

Ceĭ carĭ dorescŭ, sĕ obţină aceste stipendie, au de a'şĭ instruĭ cererile sale conformŭ condiţiunilorŭ espuse în escrierea de concursŭ pentru stipendiele ramonţiane, şi a-le subşterne subsemnatuluĭ Consistoriu până la terminulŭ prefiptŭ.

Blaşiu, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Augustŭ 1890.

Consistoriulŭ metropolitanŭ gr. cat. de Alba-Iulia.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.